

Joan Perera Parramon.
Una trajectòria de compromís amb la universitat

Isabel Civera, Roser Codina,
Montserrat Fons, Juli Palou (eds.)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

COL·LECCIÓ
HOMENATGES

62

Joan Perera Parramon.
Una trajectòria de compromís amb la universitat

Joan Perera Parramon.
Una trajectòria de compromís amb la universitat

Isabel Civera, Roser Codina,
Montserrat Fons, Juli Palou (eds.)

Sumari

ISABEL CIVERA LÓPEZ, ROSER CODINA PASCUAL, MONTSERRAT FONS ESTEVE i JULI PALOU SANGRÀ, Entrada.....	11
--	----

I. MELCIOR DE PALAU: LES ASSEMBLEES DE L'HONESTEDAT

MARÍA PAZ BATTANER ARIAS, Joan, un home ferm en les seves conviccions	17
GLÒRIA BORDONS DE PORRATA-DORIA, Joan Perera, tota una vida laboral compartida.....	21
MARGARIDA CAMBRA GINÉ, Visita al jardí de Santiago Rusiñol	25
FRANCISCO CANTERO SERENA, Oposicions	27
MIQUEL MARTÍNEZ MARÍN, Joan Perera Parramon i el seu compromís institucional	29
JOAQUIM PRATS CUEVAS, Una experiència de treball conjunt amb un excel·lent acadèmic	33
GEMMA PUJALS PÉREZ, Tot recordant el perfil acadèmic i personal del Dr. Joan Perera en la seva jubilació	37
MONTSERRAT RIERA FIGUERAS, Parlant d'en Joan Perera.....	41
CELIA ROMEA CASTRO, Una trajectòria llarga i compromesa.....	43
EDUARD SANAHUJA YLL, La nostra fe	47

II. MUNDET: LA CONSTRUCCIÓ D'UN CAMPUS UNIVERSITARI

ALBERT BATALLA FLORES, La intervenció més esperada	51
ROSER BOIX TÒMÀS, Moltes gràcies, mestre!.....	55
CARME BURGUÉS FLAMARICH, Joan Perera: el miracle	59
SÍLVIA BURSET BURILLO, Joan Perera: rigor, mirada crítica i valors	63
JULIÀ FONT ADROVER, Per l'avinguda dels records	67
JOAN GUÀRDIA I OLMOS, La capacitat de veure què cal i no cal fer o proposar ...	71
JOAN MANUEL HOMAR, El qui perdut en la dubtosa nit.....	73
MARÍA CARMEN NÚÑEZ MACUA, El Dr. Joan Perera des de la gestió, des de la direcció	75

AGNÈS RIUS ESCUDÉ, DOLORS FONT ROTCHÉS, FRANCINA TORRAS COMPTE i AMOR MONTANER MARCH, El Departament, una casa sempre teva.....	77
ANTONI SANS MARTÍN, Un mestre	79

III. EN JOAN: LA VARIABLE INDISPENSABLE

ERNEST ABADAL FALGUERAS, Joan Perera, el compromís institucional d'un home tranquil.....	85
ALBA AMBRÒS PALLARÈS, Saber ser, saber fer i saber estar per a un bon lideratge	87
MARIA ANDRIÀ, Una porta sempre oberta	89
MARÍA DEL PILAR BALLESTEROS PANIZO, Una mirada elocuente.....	91
BERTA BARQUERO FARRÀS, Una mirada cap al futur	93
LAURA BORRÀS CASTANYER, Feliços els convidats a la taula del temps!	95
MARIANNA BOSCH CASABÒ, Algú en qui poder confiar.....	97
ENCARNACIÓN CARRASCO PEREA, En un tren entre Barcelona i Vilanova.....	99
MIQUEL COLOMER BUSQUETS, Darrerres novetats de la setmana	103
JAVIER DíEZ-PALOMAR, Retalls de memòria.....	107
ARIANNA DINWOODIE, Pràctiques al Departament.....	111
HORTÈNSIA DURAN GILABERT, La variable més important	113
MARIA FELIU TORRUELLA, El sentit institucional sempre per sobre de tot.....	117
VICENÇ FONT MOLL, La universitat al cap.....	119
NATALIYA LOSYEVA, Con mucha gratitud	121
SEAN MURPHY, <i>A gentleman and a scholar</i>	123
GEMMA SALA SEBASTIÀ, Els consells d'en Joan Perera: mítica	127
NÚRIA SÁNCHEZ QUINTANA, Un estil molt particular de rigor i formalitat	129
MARIA DEL MAR SUÁREZ VILAGRAN, La rectitud, la precisió en la tria lèxica i la formalitat extrema	131
ANNE ZANATTA, Coherència, seny i cor excepcionals	133

IV. A PRIMERA LÍNIA EN TOTS ELS ÀMBITS

JAUME CELA I OLLÉ, Joan, perdre el temps per guanyar-lo	137
JORDI GARCÍA FARRERO, Algunes evocacions i un agraïment especial	139
XOSÉ ANTÓN GONZÁLEZ RIAÑO, Joan Perera, <i>gracias fonderes</i> desde Asturias	143
FRANCESC IMBERNÓN MUÑOZ, Joan Perera i la lluita per les llengües.....	145

JORDI MATAS DALMASES, Joan Perera, defensor tenaç i cordial de la llengua catalana	149
MARGARIDA MUSET ADEL I JOAQUIM ARENAS I SAMPERA, Homenatge al nostre amic Joan Perera	155
ENRIC PRATS GIL, Sensatesa, rigor i compromís: l'ordre dels factors no altera en Joan Perera	159
JOAQUIM RAFEL I FONTANALS, La meva relació amb Joan Perera	161
TERESA RIBAS I SEIX, Aquí faltaria un Joan Perera	163
LILIANA TOLCHINSKY, ELISA ROSADO, MELINA APARICI i NAYMÉ SALAS, Cada pas enceta un nou camí.....	165
AURORA BEL GAYA, Epíleg.....	171

Entrada

ISABEL CIVERA LÓPEZ, ROSER CODINA PASCUAL,
MONTSERRAT FONS ESTEVE I JULI PALOU SANGRÀ

Professors del Departament d'Educació Lingüística,
Científica i Matemàtica de la Universitat de Barcelona

Conta Ovidi a *Les metamorfosis* que un dia la bellíssima nimfa Liríope, mare de Narcís, va consultar a l'oracle si el seu fill veuria com passaven els anys fins a una tranquil·la vellesa. L'oracle respongué: «Mentre no s'emmiralli». Una resposta que a Liríope li va semblar estranya i inútil, però que avui podem entendre perquè sabem com va acabar el bell Narcís i perquè és senzill constatar que avui són pocs els qui no s'emmirallen.

Aquests pocs no juguen a amagar-se, no, que això seria contrari al seu tarannà. Més aviat són a primera línia, a tot arreu, amb discreció i sempre amb la capacitat de prendre la paraula no per dir el que volen dir, sinó el que és convenient dir perquè el col·lectiu faci un pas endavant, en el pensament i, consegüentment, en l'acció. Sortint sense sobresortir: és així com es manifesten en qualsevol reunió de molts o de pocs, és així com es manifesten en la transcendència i en la intranscendència.

Qui no consumeix els dies mirant-se al mirall, accepta el risc de prendre decisions en un entorn que mai no és blanc ni negre del tot, en un entorn que presenta tots els matisos del gris. Quan a la quietud de la imatge reflectida s'anteposa el moviment que és íntimament humà, el que toca és comprometre's. I les decisions preses des del compromís es poden decantar cap a l'audàcia o cap a la prudència que evita que s'obrin esquerdes. Al capdavant, sempre ens movem entre el que som i el que volem ser. L'important és no perdre el to i generar un clima càlid en qualsevol context, també el de treball. Això, hi ha persones que ho aconsegueixen perquè tenen en compte els altres; els tenen en compte quan els informen amb precisió i claredat del cúmul de disposicions que genera la burocràcia, i els tenen en compte quan arriba la fi del semestre o la jubilació o..., i és cortesia fer-los un detall.

Parlem en aquesta humil obra d'en Joan Perera. Ell és la persona que de viva veu o a través d'un immaculat butlletí ens ha mantingut al cas de totes les novetats relacionades amb la nostra activitat acadèmica. Ell és, també, la persona que cada any ha dedicat hores seves a pensar i organitzar un acte de comiat per a les persones que acabaven la seva trajectòria acadèmica. El seu gest ha servit per orientar-nos i per gratificar-nos. Dedicació, coneixement, decisió i sensibilitat. Les podem posar en aquest ordre o en qualsevol altre, però aquest és el denominador comú que ha caracteritzat la seva trajectòria professional. Així ho evidencien els textos que s'agrupen en els quatre blocs que configuren aquesta obra que hem volgut dedicar-li.

En primer lloc, el bloc dels espais vitals on ha transcorregut la seva carrera universitària: Melcior de Palau i Mundet. A continuació, la presentació d'un Joan Perera amb capacitat d'esdevenir el que algú, amb molta fortuna, ha qualificat com «la variable indispensable», la qual cosa és tant com afirmar que en cap cas és «dispensable», o és tant com declarar que tothom l'ha valorat, sobretot en el moment de la fusió dels departaments, com a persona absolutament necessària. El bloc final va més enllà de les restriccions del context polític, també de les urgències dels trasllats i de les diverses configuracions de l'organigrama acadèmic, per parlar d'una persona amb un coneixement molt profund de la Universitat, d'una persona implicada des de sempre en la institució i, per aquest motiu, tothora atenta als diferents àmbits que li donen sentit: la docència, la recerca i la gestió.

Podria caure en la temptació de mirar-se al mirall i quedar admirat d'ell mateix. Podria convertir-se en un admirador del seu trajecte. Però res de tot això no passarà. Per aquest motiu, hem considerat oportú recórrer a una obra que en Joan Perera estima i coneix com pocs, *Tirant lo Blanc*; en concret, al capítol cxxvii. «Dieu-me qui és la senyora qui tant de mal vos fa passar, que si en cosa neguna vos hi poré ajudar ho faré de molt bona voluntat», demana la princesa Carmesina a en Tirant; i ell tot seguit treu un espill de la seva mà-niga. La resta de la història és ben coneguda, raó per la qual ens n'estalviarem els detalls, encara que n'hi ha un que sí que volem destacar: més enllà de la imatge que es reflecteix a l'espill, la princesa descobreix també fins a quin punt és important saber com ens veuen els altres. Per això manifesta: «Jo em pensava que lo saber, la virtut, la honor e gentilesa, que tota fos en la nostra gent grega; ara conec que n'ha molt més en les altres nacions».

Estimat Joan, com que et coneixem bé i sabem que no hi ha res més lluny del teu tarannà que convertir-te en un admirador que s'admira, hem decidit

posar-hi nosaltres, tots els que hem fet possible aquest llibre, els espills. Tenen forma de text i no ens els hem tret, com fa en Tirant, de la màniga, sinó de tot el que hem sentit i après al teu costat durant aquests anys, durant aquests llargs anys. A tots aquests miralls t'hi trobaràs, perquè nosaltres t'hi hem trobat. I si reconeixes en el nostre gest un bri de saber, de virtut, d'honor i de gentilesa, t'estarem agraïts per sempre.

I

MELCIOR DE PALAU: LES ASSEMBLEES DE L'HONESTEDAT

Joan Perera en la seva etapa com a director de l'Escola Universitària del Professorat d'Educació General Bàsica, al carrer de Melcior de Palau de Barcelona.

Joan, un home ferm en les seves conviccions

MARÍA PAZ BATTANER ARIAS

Catedràtica jubilada del Departament de Traducció i Ciències
del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra.

Directora del Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura
de la Universitat de Barcelona (1986-1990)

Per a molts serà una equivalència ben vàlida: Joan o el Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura. Per a mi és: Joan i el naixement del Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura a la Universitat de Barcelona (UB). Ja que ell i jo, precisament, endegàrem aquest departament als anys vuitanta del segle passat, a punt de fer-ne ara quaranta anys.

He seguit la trajectòria del Joan dins i fora del Departament i he vist tot el que hi ha desenvolupat, a més a més. Ara, però, em toca recordar el Joan en els primers moments del Departament, que és quan hi vam treballar conjuntament. Després ell va passar a ser-ne director.

Anem als anys que rememoro ara: la dècada dels vuitanta del segle xx. Érem al carrer de Melcior de Palau del barri de Sants, amb les dues escoles de pràctiques annexes a l'Escola Normal de Mestres. La llei de Villar Palasí de 1970, nascuda després del maig parisenc de 1968, havia introduït alguns canvis i havia transformat l'antiga Escola Normal en Escola Universitària de Formació del Professorat. El canvi de denominació representava ésser centre universitari i, en el seu cas, adscrit a la UB. L'edifici reflectia l'arquitectura del Ministeri d'Educació dels governs franquistes; se n'havien enderrocat, però, els murs originals que separaven el centre de les noies del dels nois. Els professors estaven organitzats per càtedres, però els que impartien català no tenien encara cap catedràtic. Els programes s'havien ajornat una mica i no deixava de respirar-s'hi un aire reformista intens —avui fins i tot es diria antisistema—. El temps de la Transició va ser molt llarg.

Tot això tenia paralitzat el desenvolupament de l'establiment on vam coincidir el Joan i jo durant els tres primers anys d'arribada a l'Escola (1980-1983). Hi convivia uns pocs funcionaris antics de les escoles normals, alguns

funcionaris doctors provinents de les càtedres de secundària acollits a la llei del 1970, entre els quals hi era jo, i un munt de professors no numeraris, els *penenes*. A tots els centres educatius hi havia manca de professorat estable. A més, no es volia ser funcionari. Eren temps molt imaginatius, aquells, vistos des d'avui.

Només l'aprovació de la Llei orgànica 11/1983, de reforma universitària (LRU), publicada al *Boletín Oficial del Estado* de l'1 de setembre de 1983, llei impulsada pel ministre Maravall just després de l'entrada dels socialistes al Govern d'Espanya, va permetre canviar a poc a poc moltes coses a l'Escola Normal de Mestres. El més decisiu per a l'Escola va ser l'aprovació dels Estatuts de la UB. Joan Perera era un jove i conscienciat professor i jo pertanyia al col·lectiu del funcionariat sènior. De manera que, sota el rectorat del Dr. Badia, ell i jo vam ésser designats per tirar endavant el Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura dins els nous Estatuts de la UB.

Crec que no ha anat pas malament, vist el desenvolupament que ha tingut el Departament i el centre on ha estat ubicat sempre. No va tenir aquesta Escola, avui ja Facultat, la *soi-disant* autonomia que va gaudir l'Escola de Mestres de la Universitat Autònoma de Barcelona, que es va sentir l'hereva de l'antiga Escola de Mestres dels temps republicans. El centre de Melcior de Palau també volia connectar directament amb la tradició pedagògica catalana, però li costava més: no va tenir la promoció d'ésser la novetat que tant s'apreciava aleshores, va haver de desprendre's de molts tics heretats. Avui, el camí fet ha esborrat aquests atributs.

Tanmateix, la Junta d'Escola paritària, funcionaris-*penenes*, de la vella Escola va preparar el canvi que representaren la LRU i els Estatuts de la UB. Es van constituir els departaments i es van discutir i aprovar els Estatuts d'aquest nou departament que integrava la didàctica de quatre llengües i també la literatura. Recordo que en la comissió que va redactar l'esborrany va intervenir molt activament un membre que havia arribat feia poc al nou òrgan, Miquel Llovera, que va aportar moltes idees. Aprovats els Estatuts, el Joan va ser un primer secretari que va col·laborar amb tot el seu coratge per aconseguir el primer repte, fer que les quatre llengües que es dictaven a l'Escola estiguessin en igualtat de condicions, de la qual cosa és prova avui el Departament de Didàctica de la Llengua i de la Literatura de la UB.

Recordo encara l'aclariment que em va fer el Joan en un moment primerenc: «vull dir-te que soc molt ferm en les meves conviccions». Això volia dir que la llengua que ell havia cultivat més, no perdria el seu pes en l'estructura

i l'activitat del Departament. El Joan ja tenia experiència en el multilingüisme, que la Generalitat havia encetat a la Vall d'Aran: havia treballat a tirar endavant a l'escola de Viella un ensenyament en aranès, català i castellà. I crec que aquesta característica ha estat un dels èxits d'aquest nou departament i del recorregut del Joan.

El Joan és una persona que es mostra sempre profund, recte, equànime, i ha cultivat sempre el que en la literatura clàssica es va repetint com un tòpic que representa una tria a favor de l'excel·lència: «arrímate a los buenos y serás uno de ellos». Això es reflecteix en tot el seu currículum i en el recorregut del Departament que tan sàviament ha dirigit.

Desitgem que gaudeixis de la jubilació durant molts anys, Joan.

Joan Perera, tota una vida laboral compartida

GLÒRIA BORDONS DE PORRATA-DORIA

Catedràtica emèrita del Departament d'Educació Lingüística,
Científica i Matemàtica de la Universitat de Barcelona

Podríem dir que el Dr. Joan Perera ha estat el professor que més m'ha acompanyat en tota la meua trajectòria a la UB, malgrat que fins al 2016 no forméssim part del mateix departament. Des d'aleshores fins ara he tingut el plaer de tenir-lo com a cap de departament i cal dir que, malgrat les reticències d'alguns sobre la fusió entre Filologia i Didàctica de la Llengua i Literatura, em vaig sentir molt ben acollida des del primer instant. Crec que és el cap de departament ideal (i més tenint en compte el nombre de persones d'un macrodepartament com el que ha liderat aquests darrers anys, amb tots els problemes d'escassetat de places que hem patit): és una persona capaç d'estar bé amb tothom, tant amb els múltiples associats nous que entraven cada any al Departament, com amb els titulars veterans de les diferents seccions. A més, ha sabut empatitzar amb les circumstàncies personals de tot tipus de professors, tant si es tractava de baixes de maternitat com d'altres situacions alegres o tristes. Al llarg dels anys s'ha convertit en el professor de la Facultat que més coneixement té sobre baixes i altes laborals.

Tornant enrere, però, el record em porta a la nostra entrada a l'antiga Escola de Magisteri de la UB del carrer de Melcior de Palau de Sants, que fou gairebé simultània: si no recordo malament, ell entrà pocs mesos després que jo (que ho vaig fer l'1 d'octubre de 1979) i compartírem el Seminari de Llengua i Literatura Catalanes, de què formàrem part des de la nostra entrada fins a la creació dels departaments i àrees de coneixement l'any 1985. Aleshores ell demanà de pertànyer a Didàctica de la Llengua i la Literatura i jo vaig optar per seguir a Llengua i Literatura Catalanes. Tanmateix, coincidírem a les juntes de facultat (jo hi he estat fins a dates recents, però crec que ell sempre n'ha format part, a més de presidir-la quan ha estat degà). I patírem els diferents canvis de pla d'estudis, en què la llengua va anar quedant bandejada a poc a poc, sota el pretext que l'alumnat ja l'havia estudiat durant tota l'esco-

laritat i, per tant, no calia més formació perquè ja la dominaven. En ell sempre vaig trobar un gran aliat, malgrat que moltes vegades els arguments no ens serviren de gaire ja que el nombre de vots acabava determinant el resultat, tinguéssim o no la raó.

Els anys han anat passant, però sempre ha calgut posar reforços per a un bon nombre d'estudiants que no tenen el català com a primera llengua, gairebé no el parlen mai i no tenen la competència lingüística desitjable en un mestre. I en aquesta qüestió el Dr. Joan Perera sempre ha donat suport a les iniciatives per millorar la formació dels mestres en llengua catalana o promoure l'ús del català a l'aula. Ha estat al darrere de totes les activitats desenvolupades pel grup que he liderat per a la millora de la formació lingüística dels futurs mestres i per al projecte lingüístic de centre que en derivà. També, i ja en els darrers anys, li he anat explicant les diferents reunions amb altres universitats i càrrecs de tot tipus, els dubtes i els encerts. Ha estat el millor aliat que he pogut trobar, tot i les dificultats per introduir el tema en els plans docents i les diferents mirades que hi ha al Departament sobre aquesta qüestió.

S'ha implicat en totes aquestes iniciatives tant en el període en què «els de català» formàvem part d'un altre departament i una altra facultat (Filologia Catalana, a la Facultat de Filologia), com en els darrers anys, quan ja hem estat part del departament actual. El fet que hagi estat coordinadora de l'antic Seminari de Llengua i Literatura Catalanes de l'Escola de Formació del Professorat en els moments anteriors a la creació dels departaments i que fos la primera coordinadora de la secció departamental de Filologia dins del nou Departament d'Educació Lingüística i Literària, i Didàctica de les Ciències Experimentals i de la Matemàtica (nom que per fi s'ha pogut simplificar i ha quedat com a Departament d'Educació Lingüística, Científica i Matemàtica) de la Facultat d'Educació, ha estret els vincles que ja tenia amb el Dr. Perera, i cal dir que finalment aquella transició fou més plàcida del que ens pensàvem.

Un altre lloc de coincidència fou el doctorat en Ensenyament de Llengües i Literatura creat el 1999, així com el màster en Recerca posterior. Ha portat la nostra línia de didàctica de la llengua i la literatura i ha estat sempre un professor preocupat per la qualitat, alhora que compartíem la idea que calia donar oportunitats però no es podia aprovar qualsevol cosa i que calia ser rigorós a l'hora d'acceptar futures tesis.

I, dins d'aquest repàs de coincidències en què sempre he agraït l'elegància i el bon parlar del Dr. Perera, no puc deixar d'esmentar especialment els meus anys de gestió com a presidenta de la Divisió de Ciències de l'Educa-